VALSTS PARĀDS · 2000 → 2029

Valsts finanses:

diagnoze, risinājumi un nepieciešamās pārmaiņas

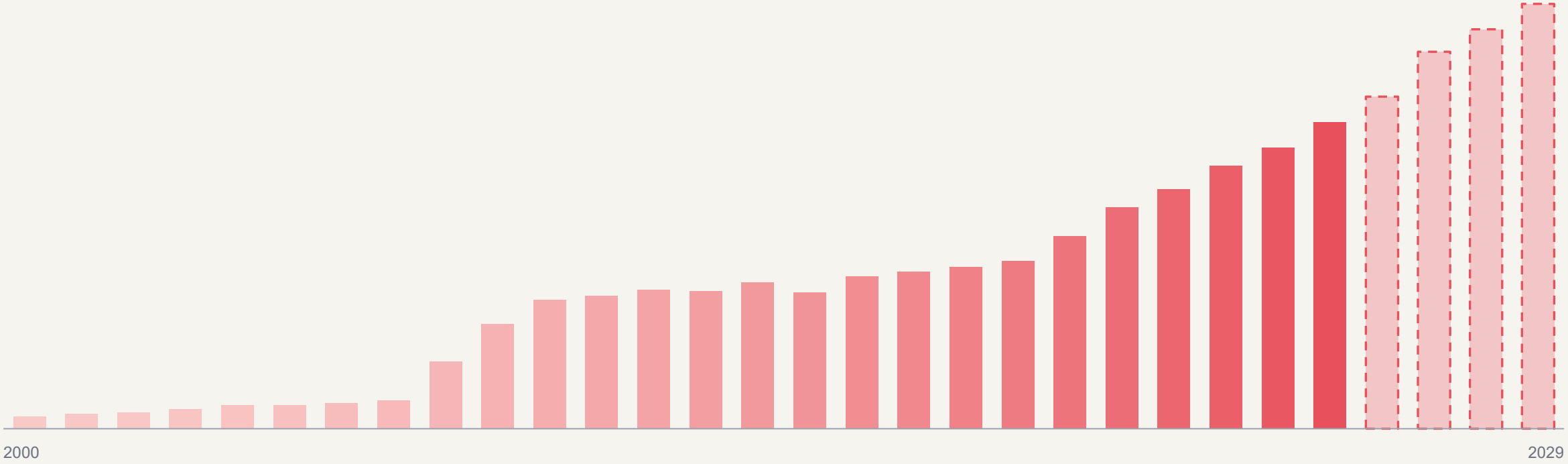

VALSTS PARĀDS · 2000 → 2029 · VISPĀRĒJĀ VALDĪBA

Valsts parāds desmit gados divkāršojies — un turpina augt

×2
parāds 10 gados
10,2 → 20,5 mljrd. €

56,4%
no IKP 2029. gadā —
tuvu 60% ES robežai

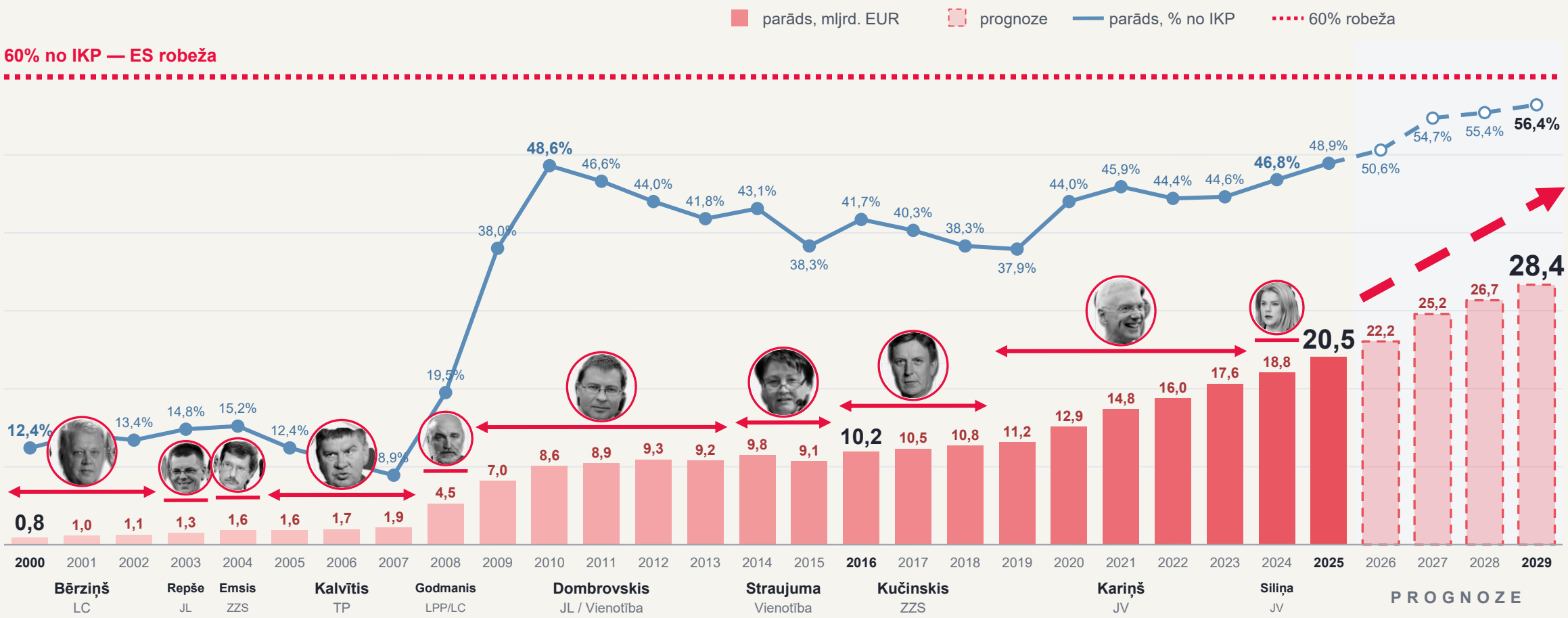

Avoti: vispārējās valdības parāds (Māstrihtas definīcija) gada beigās, mljrd. EUR un % no IKP: 2000–2024 — faktiskie dati, 2025–2029 — prognoze; 60% no IKP — ES fiskālo noteikumu robeža; Ministru prezidenti — pēc amatā stāšanās datuma (partija apstiprināšanas brīdī); pieaugums 10 gados (2016–2025) +10,8 mljrd. EUR — centrālās valdības parāds (Valsts kase: 9,7 → 20,5 mljrd. EUR).

EKONOMIKA 10 GADOS · 2016 → 2025

Tas pats iepirkumu maisiņš šobrīd maksā 1,7 reizes vairāk. Ekonomika reāli izaugusi tikai par 15%.

IKP, MLJRD. €

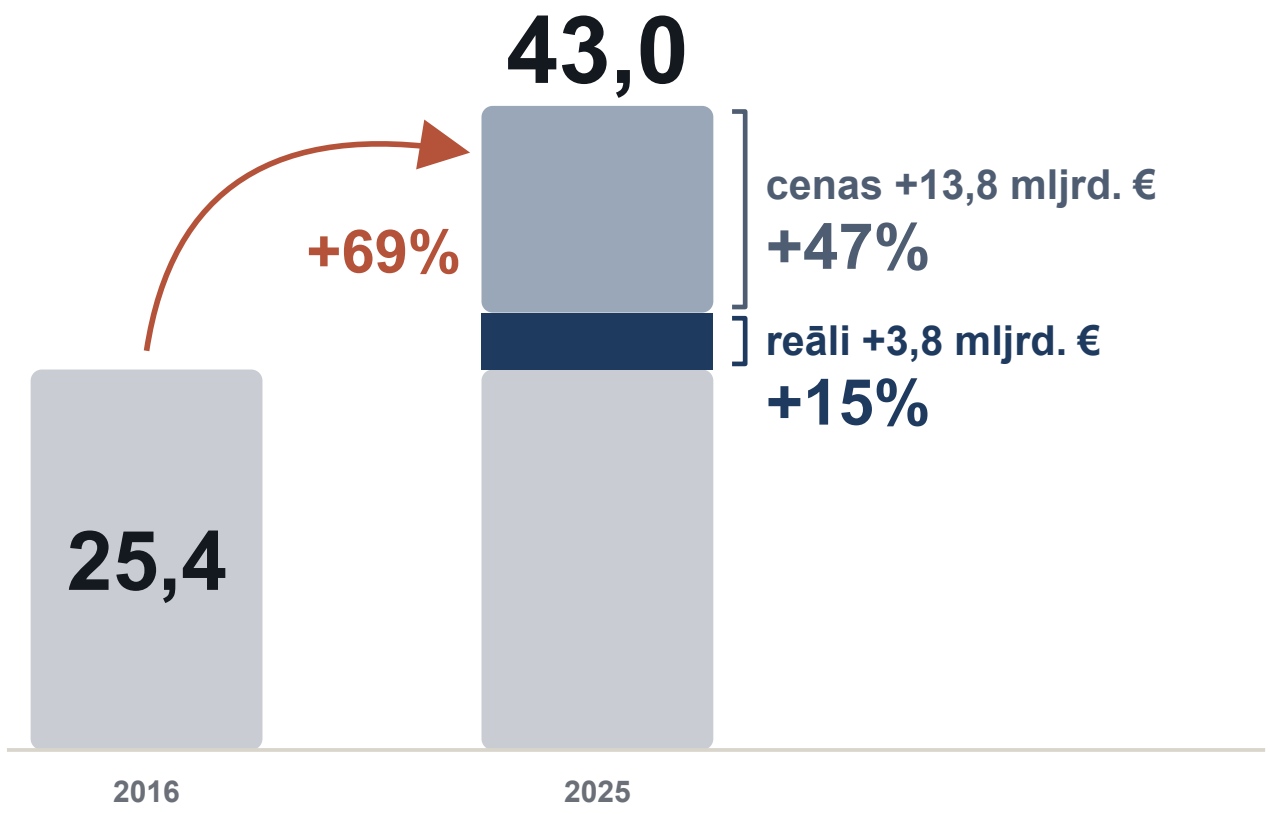

ĢIMENES NEDĒĻAS PĀRTIKAS IEPIRKUMS · DECEMBRĪ

Viens maisiņš — tie paši produkti: 2016. gadā 48 €, 2025. gadā 81 €. Visas patēriņa cenas kopā — ×1,5.

No 17,6 mljrd. IKP pieauguma tikai 3,8 mljrd. ir reāli vairāk saražots. Pārējais — 13,8 mljrd. — ir cenas.

Avoti: IKP — FM pēc CSP datiem; 2016. gada IKP pirms CSP revīzijas. Iepirkums — CSP mājsaimniecību budžeta pētījums 2016 (pārtika un bezalkoholiskie dzērieni 87,28 € mēnesī uz cilvēku × 2,33 cilvēki mājsaimniecībā ≈ 47 € nedēļā), pārrēķināts ar CSP patēriņa cenu indeksu: pārtika 2016. g. decembris → 2025. g. decembris +69%, visas patēriņa cenas ×1,5; par 81 € 2016. gada decembrī — 1,7 maisiņi (81 / 48); attēls — ilustratīvs.

INVESTĪCIJAS · 2016 → 2025

Aizņēmāmies 10,8 mljrd. un saņēmām 4,7 mljrd. no ES — ieguvām tikai 15% reālās izaugsmes un zaudējām 10 tūkst. darbavietu

Katrs reālās izaugsmes procents maksāja ~1 mljrd. eiro parāda un ES naudas. Procentos par parādu 10 gados samaksāti 2,6 mljrd. eiro.

Avoti: parāds — Valsts kase (centrālās valdības parāds nominālvērtībā gada beigās); ES fondi — kohēzijas politika 2014–2020, summa jāprecizē; reālā izaugsme eiro izteiksmē — IKP 2025. g. pret 2016. g. 2016. gada cenās (25,4 mljrd. € × 15%), FM pēc CSP datiem; procentu izdevumi 2016–2025 kopā — valsts pamatbudžets (Valsts kase); darba vietas — CSP darbaspēka apsekojuma dati, 15–74 g.; attēls — ilustratīvs.

2016 → 2025 · PIEAUGUMS PRET 2016. GADU, % · VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS, FAKTS

Ekonomika reāli +15%, bet izdevumi +121%

EKONOMIKA (IKP)

+69% = reāli +15% + dzīves dārdzība +47%

25,4 → 43,0 mljrd. €

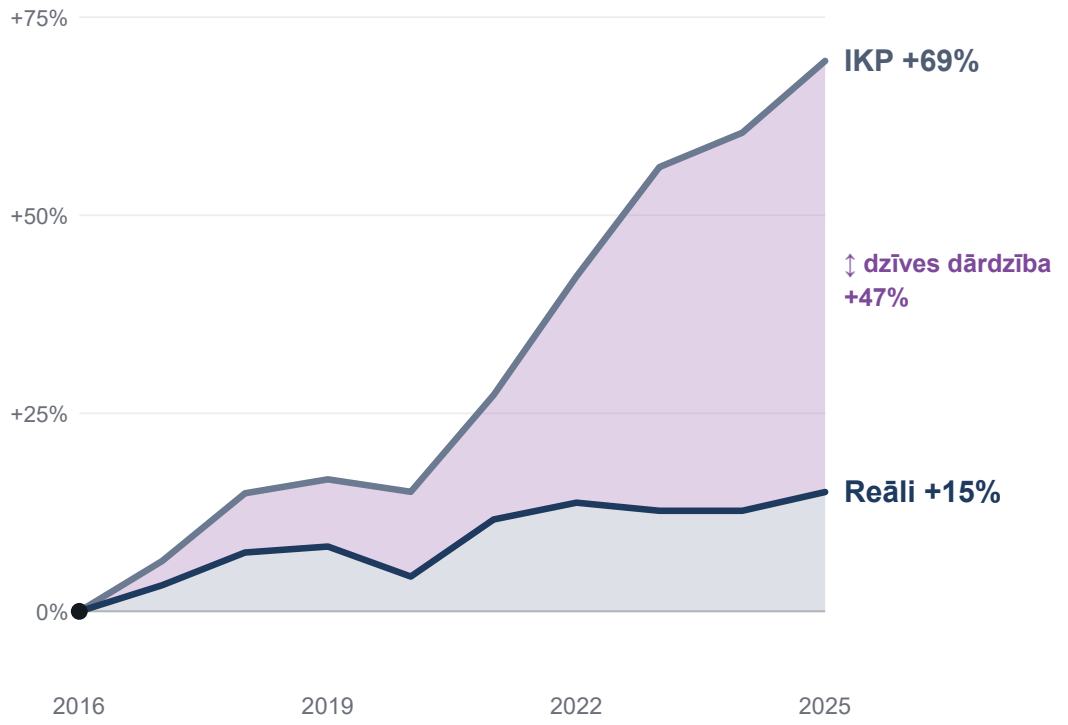

BUDŽETS

nodokļi +94% · izdevumi +121%

nodokļi 7,83 → 15,17 mljrd. € · izdevumi 7,58 → 16,73 mljrd. €, t. sk. **aizsardzība +1,26 mljrd. (+363%)**

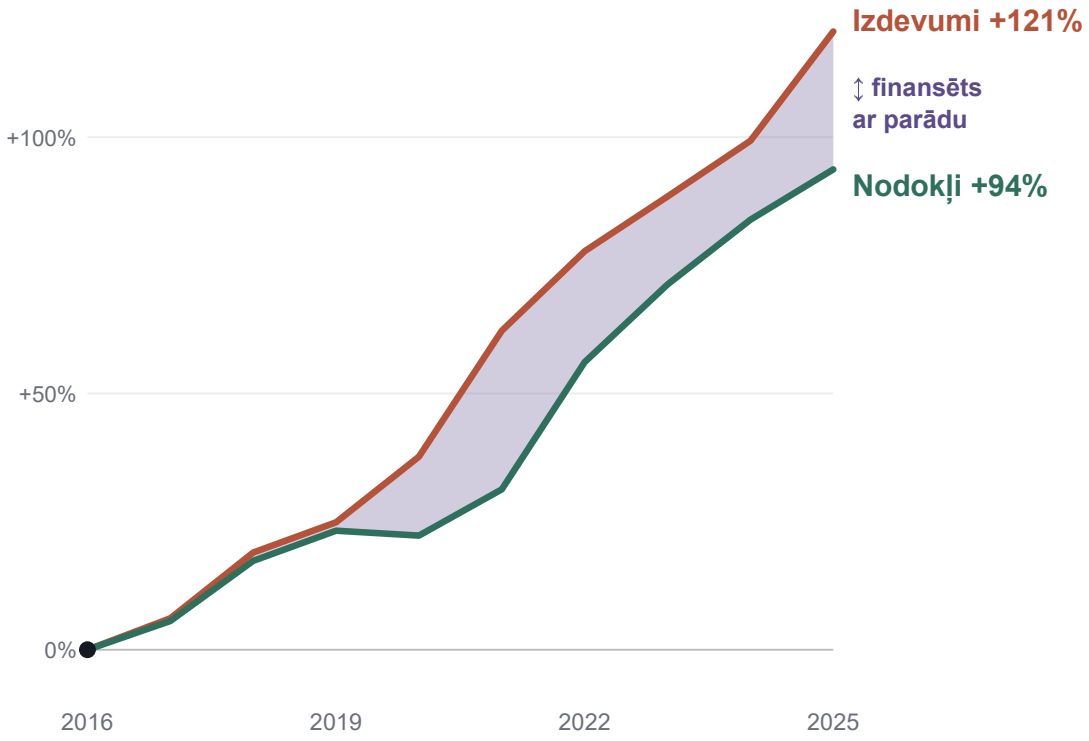

Reālā ekonomika stāv jau kopš 2018.–2019. gada; 2021. gada kāpums bija atsitiens pēc Covid. Nodokļi auga līdz ar cenām, izdevumi vēl ātrāk. Arī bez aizsardzības izdevumiem: +109% pret nodokļu +94%. Starpību sedz parāds. Pieaugošs parāds.

Avoti: valsts konsolidētais budžets — Valsts kases decembra pārskati (2018–2025), gada pārskats par valsts budžeta izpildi (2016–2017); nodokļi ietver iemaksas fondēto pensiju shēmā (FM metodika). IKP un reālā izaugsme — FM pēc CSP datiem.

BALTIJAS SALĪDZINĀJUMS · 2016 → 2025 · VISPĀRĒJĀ VALDĪBA (EUROSTAT METODIKA)

Kaimiņi auga ātrāk: Latvijai lēnākā izaugsme, darbavietu skaits krities, deficīts lielākais

IKP PIEAUGUMS

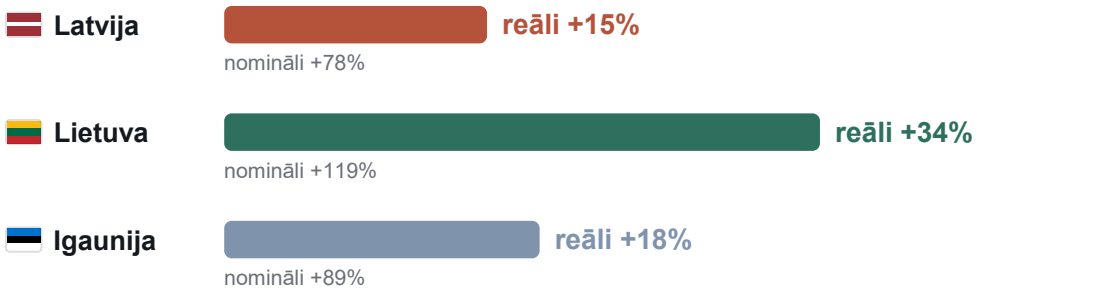

DARBA VIETU PIEAUGUMS 2016 → 2025

← SAMAZINĀJĀS · 0 · PIEAUGA →

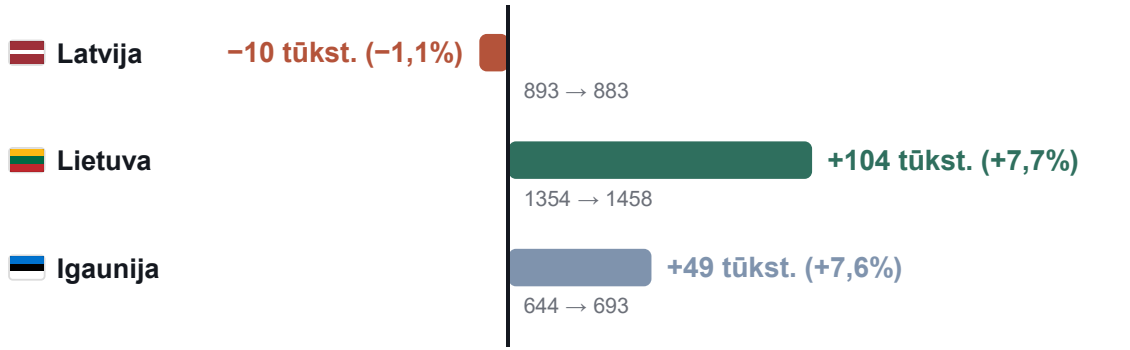

VALSTS PARĀDA PĀRMAIŅA 2016 → 2025, PP NO IKP

← SAMAZINĀJĀS · 0 · PIEAUGA →

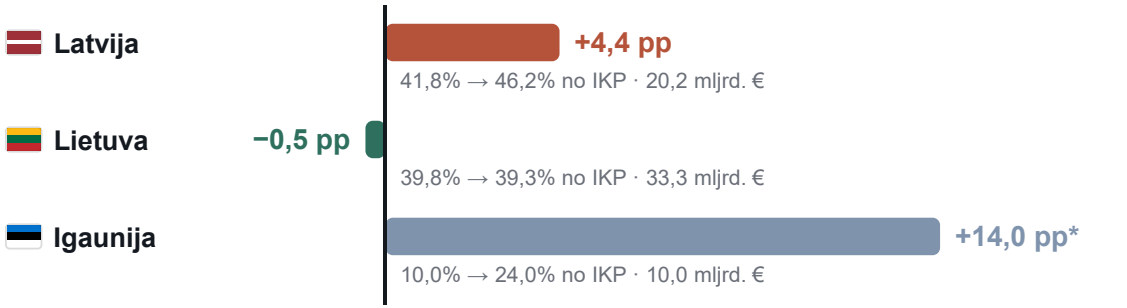

* Igaunijai 2016. gadā valsts parāds bija ļoti zems (10% no IKP), un arī 2025. gadā tas ir tikai 24% no IKP.

DEFICĪTS 2025, % NO VALDĪBAS IEŅĒMUMIEM

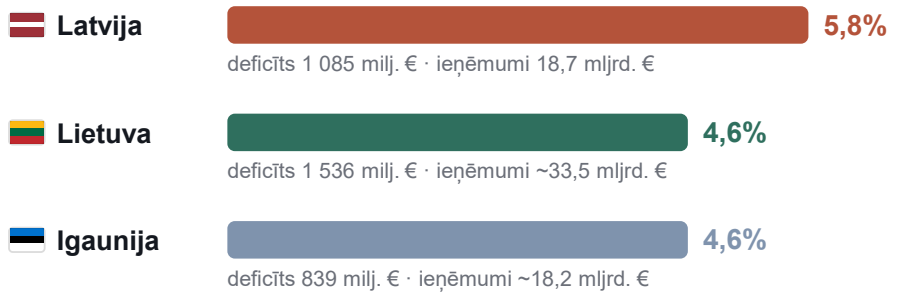

Latvijai augstākais parāds pret IKP Baltijā. Lietuvas parāds pret IKP nav audzis, bet ekonomika reāli izauga 2× vairāk un radīja 104 tūkst. darbavietu.

Avoti: Eurostat, CSP, Lietuvas statistika, Statistics Estonia, Eurostat EDP 10/2026. Ieņēmumi 2025: Latvija — CSP 21.10.2026; Lietuva un Igaunija — Eurostat 04/2026 (39,4% un 43,4% no IKP) × IKP. Latvijas skaitļi šeit — vispārējās valdības līmenī un pēc CSP 10/2026 IKP revīzijas (IKP +78%), tāpēc atšķiras no 2.–4. slaida (valsts konsolidētais budžets, IKP +69%).

REĀLĀ IZAUGSME UN CENAS PA GADIEM · 2016 → 2025

Tikai viens labs gads: 2018

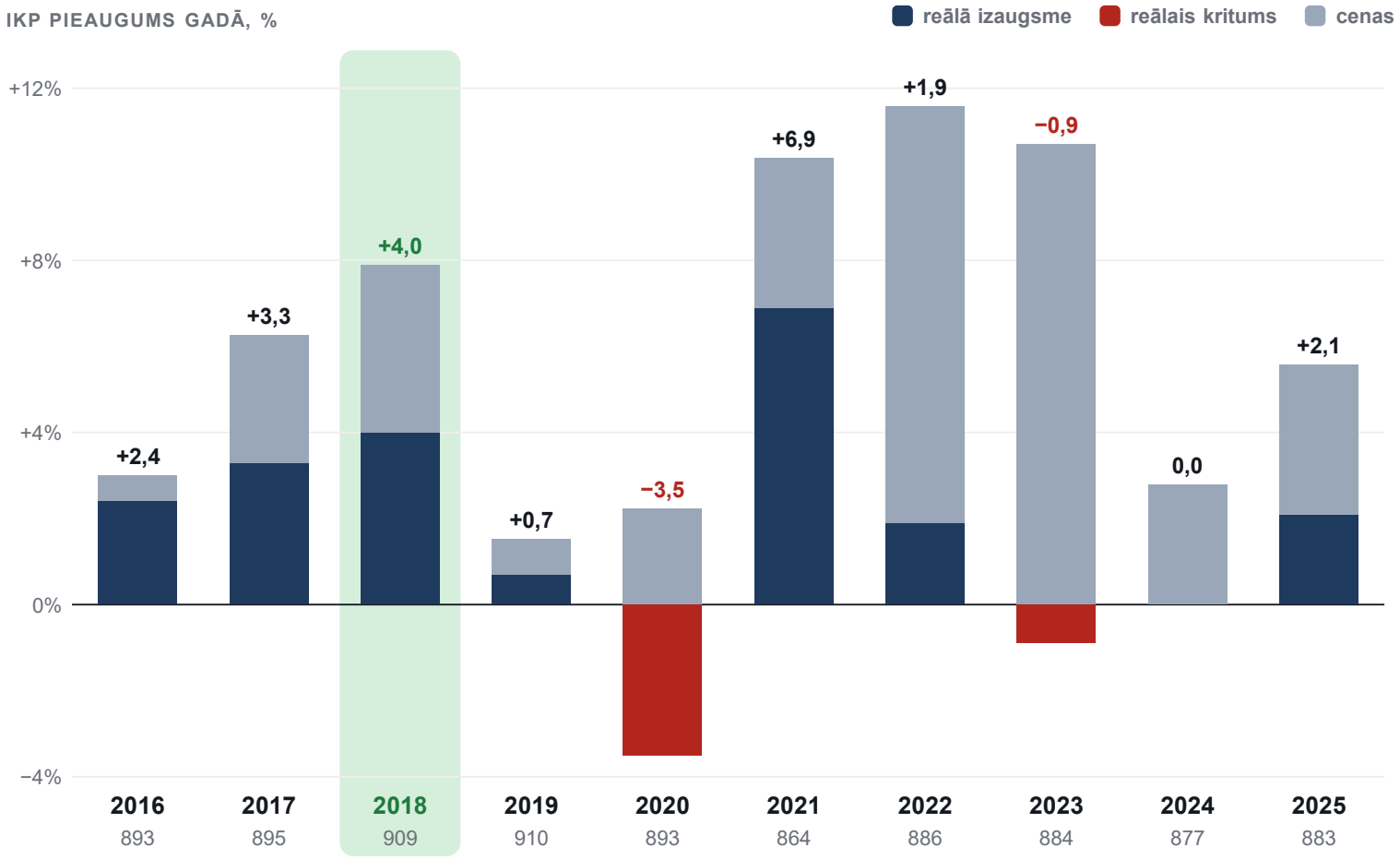

Skaitlis virs stabiņa — reālā izaugsme, %; zem gada — darba vietas, tūkst.

2018 · PĒDĒJAIS LABAIS GADS

+4,0%

reālā izaugsme; cenas +3,8%

DARBA VIETAS 2018

909 tūkst.

2025: 883 tūkst. (−26 tūkst.)

2019–2025 KOPĀ

reāli +7%

cenas +38%

Pēc 2018. gada izaugsme ir galvenokārt inflācija. Mērķis ir atgriezt ekonomisko izaugsmi pie 4% reālās izaugsmes un ~910 tūkst. darbavietām.

Avoti: IKP, reālā izaugsme un deflators — FM pēc CSP datiem; 2016. gada deflators (+0,6%) — Eurostat; darba vietas — CSP darbaspēka apsekojuma dati, 15–74 g., gada vidējais.

MĒRĶA GADS · 2018

Nepieciešams «kapitālais remonts»: atgriezt 4% reālo izaugsmi un 909 tūkst. darbavietu

REĀLĀ IZAUGSME: 2025 → MĒRĶIS

2,1% → 4,0%

atgriezties 2018. gada tempā (FM / CSP)

DARBA VIETAS: 2025 → MĒRĶIS

883 → 909

tūkst. · vajag **+26,3 tūkst.** darbinieku

KO ZAUDĒJĀM KOPĀ 2019–2025

~1,6 mljrd. EUR

Neiegūti nodokļi, jo darba vietu bija mazāk nekā 2018. gadā (909 tūkst.); pie minētajiem pieņēmumiem.

DARBA VIETAS, TŪKST. (15–74 G., CSP)

Kopš 2019. gada darbvietas zaudējis tieši privātais sektors: −26 tūkst. (625 → 596). Sabiedriskais palicis nemainīgs (289 → 288 tūkst.).

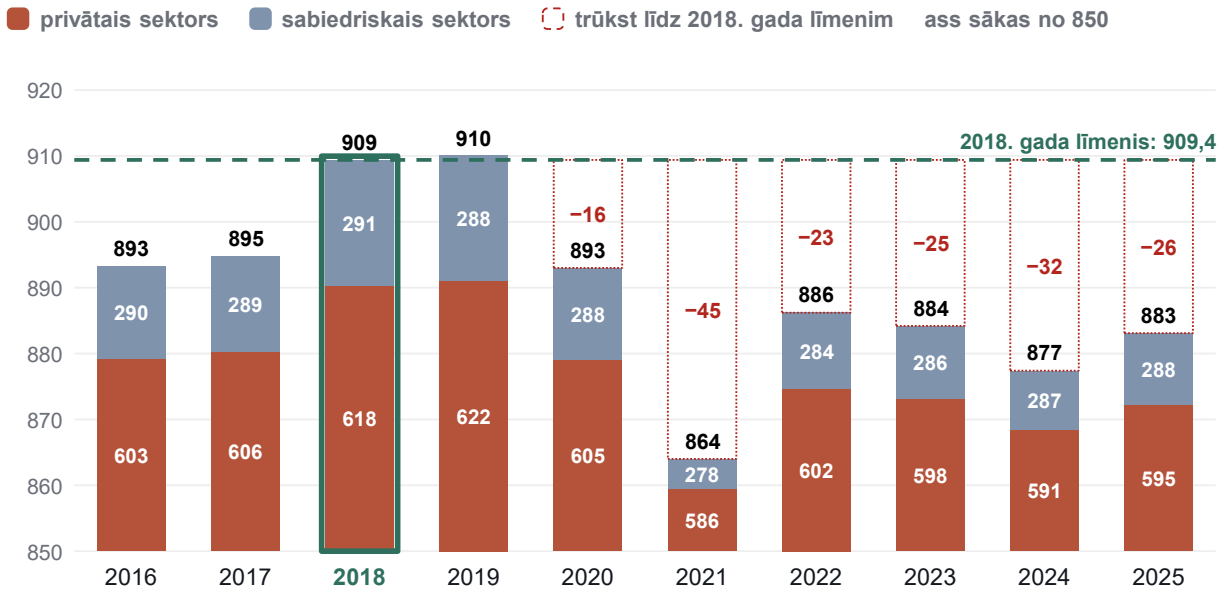

TRŪKSTOŠO DARBINIEKU ALGA PRET VIDĒJO

100%

+ PVN UN AKCĪZE NO VIŅU PATĒRIŅA

8% no algas

GADS	DARBA VIETAS	TRŪKST PRET 2018	NODOKĻI UZ 1 DARBA VIETU	NEIEGŪTS
2019	910,0	0	5 956 €	**0 milj.**
2020	893,0	−16,4	5 937 €	**115 milj.**
2021	864,0	−45,4	6 535 €	**349 milj.**
2022	886,2	−23,2	7 468 €	**204 milj.**
2023	884,2	−25,2	8 255 €	**245 milj.**
2024	877,4	−32,0	9 182 €	**346 milj.**
2025	883,1	−26,3	9 496 €	**294 milj.**
Kopā 2019–2025				**1 553 milj.**

Aprēķins: (909,4 tūkst. − attiecīgā gada darba vietas) × darbaspēka nodokļi uz vienu darba vietu × algas koeficients, plus patēriņa nodokļi kā % no bruto algas. Ļoti rupjš pieņēmums: neņem vērā, vai šiem cilvēkiem būtu darbs un kāda būtu viņu produktivitāte. VSAOI ietver fondēto pensiju daļu.

Ja strādātu 909 tūkst. cilvēku, valsts katru gadu saņemtu ap 290 milj. EUR vairāk nodokļos.

Avoti: darba vietas — CSP darbaspēka apsekojuma dati, 15–74 g.; privātā un sabiedriskā sektora proporcija — CSP darbvietu statistika (privātais 625 → 596, sabiedriskais 289 → 288 tūkst.); nodokļu ieņēmumi — FM.

KĀ SASNIEGT 909 TŪKST. DARBA VIETU · VAJAG +26 TŪKST.

Kas aizpildīs 26 tūkstošus darbavietu?

NODARBINĀTĪBAS LĪMENIS 20–64 G., 2025 (EUROSTAT)

78,2%	80,0%	81,7%	76,1%
Latvija	Lietuva · +1,8 pp ≈ +19 tūkst.	Igaunija · +3,5 pp ≈ +38 tūkst.	ES vidēji

CILVĒKI: KAS VAR AIZPILDĪT DARBAVIETAS

~28 tūkst. — **Jaunieši, kas nemācās un nestrādā**
18–29 g.: 13,5% no 208 tūkst. (CSP 2024–2025)

~15 tūkst. — **Jaunās māmiņas bērna kopšanas atvaļinājumā**
vecāku pabalsta saņēmēji (2024); strādā tikai ~18%, pārsvarā tēvi

~11 tūkst. — **Seniori jeb «sudraba ekonomika»**
65–74 g. jau strādā 55,6 tūkst. (~25%); +5 pp ≈ +11 tūkst.

3–6 tūkst. — **Valsts pārvaldes darbinieki**
budžeta iestādēs 58 tūkst.; FM: amata vietas −5…−10% (≈85 milj. € gadā)

DARBĪBAS: KĀ VIŅUS IESAISTĪT

1 — **Pirmajos 3 darba gados samazināta IIN likme**
stimuls jauniešiem, kas nemācās un nestrādā, sākt strādāt

2 — **Pusslodze, nezaudējot vecāku pabalstu**
šobrīd strādājot izmaksā 75% (līdz 31.12.2026); piedāvājums: 100%, strādājot līdz pusslodzei

3 — **Mazākas darba devēja sociālās iemaksas (VSAOI) par 65+ un elastīga slodze**
Zviedrijā darba devējs par 67+ darbiniekiem maksā 10,21%, nevis 31,42%; LV seniori strādā vidēji 35 h nedēļā (Ziemeļeiropā 20–26 h)

4 — **Pāreja no valsts pārvaldes uz privāto sektoru**
pārkvalifikācija (NVA) un darba piedāvājumi kopā ar darba devējiem

Latvija ir virs ES vidējā, bet zem kaimiņiem. Sasniedzot Lietuvas līmeni, strādātu +19 tūkst., Igaunijas — +38 tūkst. Mūsu mērķis +26 tūkst. ir pa vidu.

Avoti: nodarbinātības līmenis — Eurostat, 2025; jaunieši, kas nemācās un nestrādā — CSP, 2024–2025; vecāku pabalsts — VSAA/LM (saņēmēji 08/2024, to daļa, kas strādā, 2025. g. 1. pusgadā); seniori — CSP «Seniori Latvijā», 2025; potenciāls — aprēķins: +5 pp × ~222 tūkst. iedzīvotāju 65–74 g.; Zviedrija — Skatteverket, 2026; amata vietu samazinājuma ietekme — FM.

2027 → 2030 · FISKĀLĀ TELPA · FM DATI, MILJ. EUR

Deficīts pārsniedz to, ko noteikumi atļauj

Katru gadu valsts drīkst aizņemties 3% no IKP, un aizsardzībai ir papildu atļauja — izņēmuma klauzula. Kopā tā ir robeža. Sarkanais ir virs tās: tam atļaujas nav.

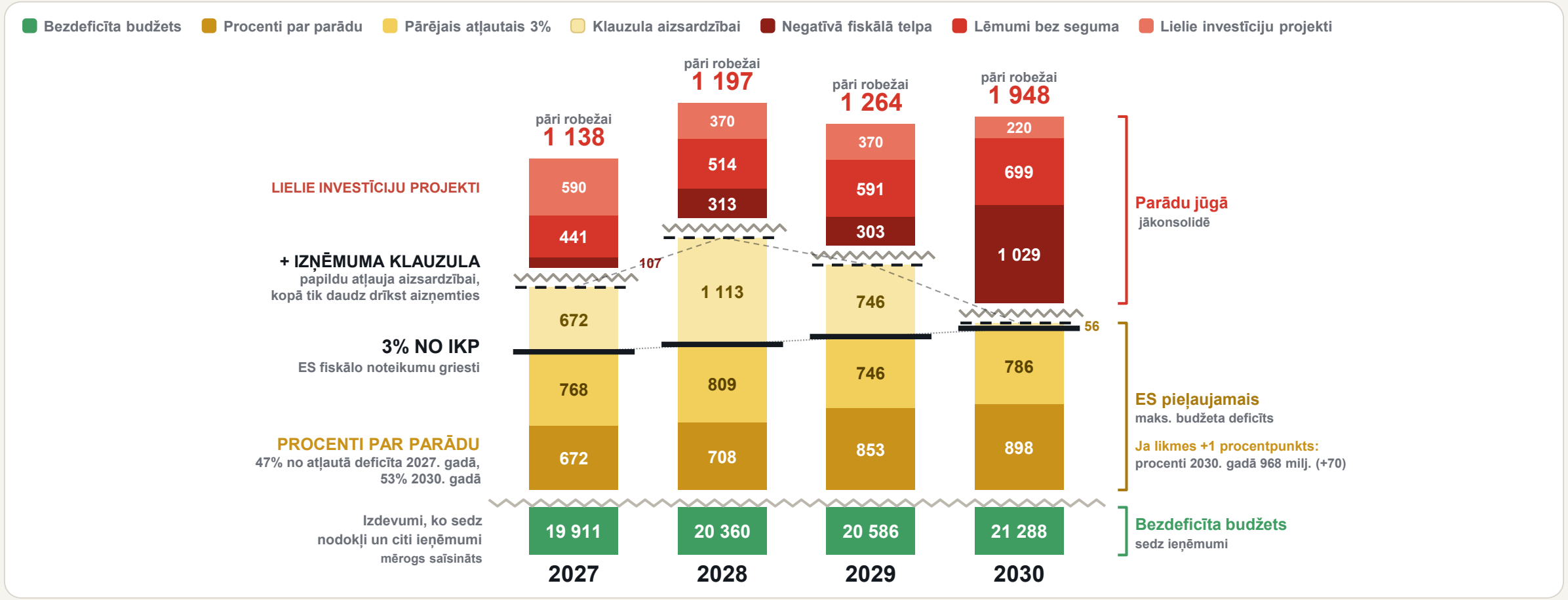

Ar lielo investīciju projektu saistībām pāri robežai 2027. gadā ir 1,1 mljrd. EUR, 2030. gadā, kad beidzas aizsardzības izņēmums, — gandrīz 2 mljrd.

Avoti: ieņēmumi un IKP — FM prognozes (30.06.2026.); negatīvā fiskālā telpa — FM aktuālā prognoze; robeža — LESD pieļaujamā nominālā bilance −3,0% no IKP plus izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme 1,4 / 2,2 / 1,4 / 0,1% no IKP (FM nominālās bilances nosacījuma aprēķins); klauzulas pamats — ES Padomes 08.07.2025. ieteikums (COM(2025) 610 final); lēmumi bez seguma un riski — FM budžeta izvēļu reģistrs, 25.10.2026; lielie investīciju projekti — saistības 590 / 370 / 370 / 220 milj. EUR (2027.–2030. gadā); procentu likmju jutīgums: +1 procentpunkts → procenti 2030. gadā 968 milj. EUR (aplēse).

VALSTS KONTROLE · 2026 · NEIEVIESTIE IETEIKUMI AR IETEKMI UZ BUDŽETU, MILJ. EUR

Valsts kontrole jau norādījusi, kur ņemt naudu

Revidentu aplēses: ~185 milj. EUR vienreizēji un ~24 milj. EUR mazākos pasākumos. Lielākās rezerves ir nodokļu atvieglojumos un atbalsta mērķēšanā.

ĀTRI · VIENREIZĒJI IEŅĒMUMI

~185 milj. €

LVM brīvie līdzekļi — budžetā kā papildu dividendes	≥135
Altum: atmaksātie Covid-19 programmu līdzekļi	≥50

LVM finanšu līdzekļi 2025. gada beigās — **405 milj. €**

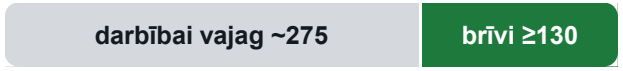

MAZĀKI PASĀKUMI · IETAUPĪJUMI UN IEŅĒMUMI

~24 milj. € lielākoties ik gadu

Atvaļināšanas pabalsts, aizejot pensijā — divkāršs atbalsts	≥10
Norīkotie trešo valstu darbinieki — negūti darbaspēka nodokļi	~5
Vēl 7: Latvenergo siltums, elektroauto atbalsts, NEKP, uzlādes tīkls, reprezentācija u. c.	~6

LIELĀS REZERVES · VAJAG POLITISKUS LĒMUMUS

≥2,5 mljrd. € nodokļu ieņēmumu 2017. gadā nesaņemti atvieglojumu dēļ: vairāk nekā 200 atvieglojumu. VK aicina tos izvērtēt kopš 2019. gada.

>1 mljrd. € gadā invaliditātes atbalstam: 200 tūkst. cilvēku. Pāreja uz funkcionālo spēju novērtējumu — individuāls atbalsts ikdienai un iesaistei darba tirgū.

2,9 mljrd. € NEKP transporta pasākumiem: finansējums atrasts tikai 41%, 66% pasākumu ietekme uz emisijām nav aprēķināta.

VALDĪBAS DEKLARĀCIJAI VK IESAKA ARĪ

VAS pārvaldības reforma
atsaistīt no ministrijām un centralizēt

Atlīdzības izlīdzināšana
vienādos amatos algas atšķiras līdz pat trešdaļai

Izdienas pensiju reforma
paātrināt; tagadējā mainīs maz vēl 25 gadus

Subsīdiju / dotāciju / transfertu admin.
179 tūkst. reižu gadā iesniegti dažādi pārskatu — nav vienoti principi

Neatkarīgais revidents apstiprina: rezerves ir. Ātri var iegūt ap 0,2 mljrd. EUR, bet lielākā nauda ir nodokļu atvieglojumos un atbalsta mērķēšanā, kur vajadzīgi politiski lēmumi.

Avoti: Valsts kontrole: vēstule par ieteikumiem, kas varētu radīt pozitīvu ietekmi uz valsts budžetu, un pielikums (17 ieteikumi, 2026); vēstule Ministru prezidentam par revīzijās konstatēto jautājumu apkopojumu valdības deklarācijai un pielikums (2026). Summas — revidentu aplēses („vismaz"); nodokļu atvieglojumi — 2017. gada dati. Nav ieskaitīts Rīgas Siltuma ietaupījums 3,8–7,3 milj. EUR gadā (pašvaldības uzņēmums).

2027 → 2030 · IZDEVUMU SAMAZINĀŠANA · FM BUDŽETA IZVĒĻU REĢISTRS, MILJ. EUR

Mērķa ietaupījums — 2 875 milj. EUR četros gados

Izdevumu samazināšanas pasākumu mērķa apjomi. Sasniedzot mērķus pilnā apjomā, tie dod 1,3–1,7% no IKP katru gadu.

MĒRĶA IETAUPĪJUMS PA GADIEM, MILJ. EUR

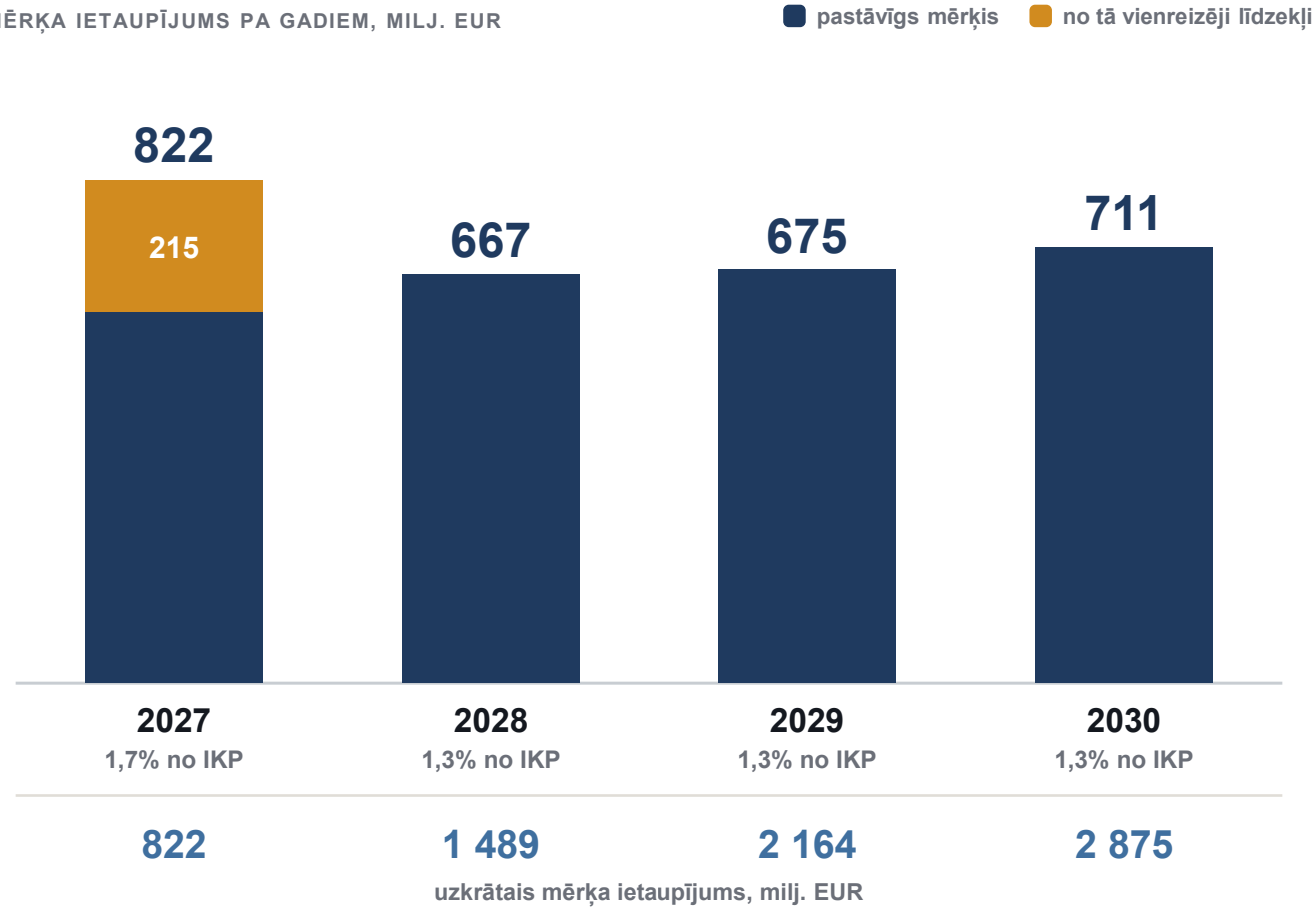

KĀ PASĀKUMI SKAR EKONOMIKU UN SABIEDRĪBU

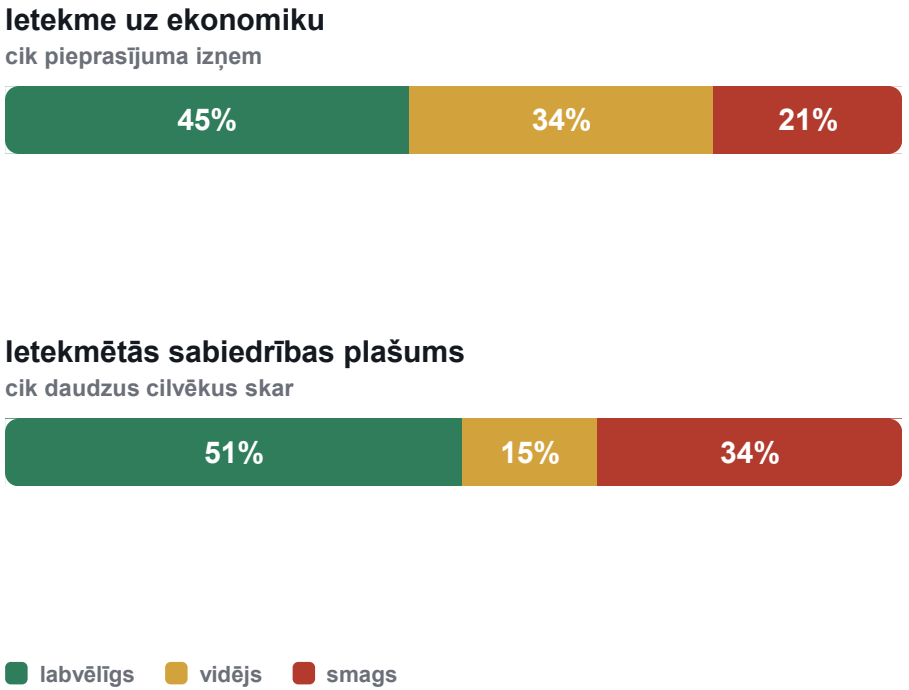

Daļas rēķinātas pēc ietaupījuma apjoma, nevis pasākumu skaita.

Griezieni izņem pieprasījumu no ekonomikas. Pie fiskālā multiplikatora 0,5 IKP būtu par 0,5–0,7% zemāks nekā bez pasākumiem, un ap 90–130 milj. EUR gadā atgrieztos atpakaļ kā mazāki nodokļu ieņēmumi.

Avoti: FM budžeta izvēļu reģistrs 2027–2030 un atlase 08.11.2026; summas — pasākumu naudas plūsma; luksofori — reģistra novērtējums, daļas svērtas pēc ietaupījuma apjoma; IKP — FM prognoze (30.06.2026.).

Seši virzieni un to mērķa apjomi

Katrā virzienā — mērķa apjoms četros gados, gada temps un lielākās atsevišķās pozīcijas (milj. EUR gadā). Summas noapaļotas.

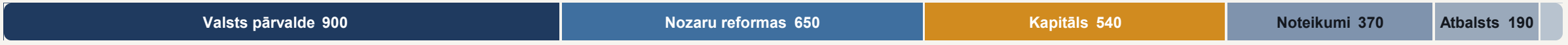

Trīs piektdaļas no visa apjoma — pārvalde un nozaru reformas

Valsts pārvalde un iestādes

~ 900 milj. EUR 4 gados

ap 270 milj. katru gadu

Amata vietu skaita samazināšana valsts pārvaldē	85
Centralizēti valsts iepirkumi standartizējamām precēm	40
Kopīgi administratīvie pakalpojumi iestādēm	35

Ekonomika
Sabiedrība

Nozaru reformas

650 milj. EUR 4 gados

ap 165 milj. katru gadu

Slimības lapu un pabalstu administrēšana	50
Slimnīcu sadarbības tīkls veselības aprūpē	40
Citas nozaru reformas pēc nozaru ministriju lēmumiem	70

Ekonomika
Sabiedrība

Kapitāls, ieņēmumi, vienreizējie

540 milj. EUR 4 gados

ap 250 milj. 2027. gadā, tālāk ap 100

Valsts uzņēmumu brīvie līdzekļi (vienreizēji)	135
Fiksēts IIN neapliekamais minimums	33 no 2028.
Ievedmuitas nodoklis e-komercijas sūtījumiem	21

Ekonomika
Sabiedrība

Noteikumi: segums un disciplīna

370 milj. EUR 4 gados

ap 90 milj. katru gadu

Atlikumu un apropriāciju disciplīna	60
Prioritāro pasākumu pārskatīšana	17

Ekonomika
Sabiedrība

Atbalsta mērķēšana

190 milj. EUR 4 gados

ap 40 → 55 milj. gadā

Dažādas atbalsta mērķēšanas aktivitātes, vidēji gadā	~48

Ekonomika
Sabiedrība

Automātiskie izdevumu dzinēji

40 milj. EUR 4 gados

ap 5 → 20 milj. gadā

Izdienas pensiju sistēmas reforma	15
Atvaļināšanas pabalstu loka pārskatīšana	5

Ekonomika
Sabiedrība

Luksofori: Ekonomika — cik liela virziena daļa izņem pieprasījumu; Sabiedrība — cik plaši skar sabiedrību — labvēlīgs — vidējs — smags — daļas svērtas pēc ietaupījuma apjoma

Lielākā daļa samazinājuma skar pašu valsti. 900m EUR četros gados nāk no pārvaldes pasākumiem — vairāk nekā trešdaļa no visa apjoma, un 80% no tiem sabiedrību skar maz.

Avoti: FM budžeta izvēļu reģistrs 2027–2030 un atlase 08.11.2026; summas — pasākumu naudas plūsma, noapaļotas; luksofori — reģistra novērtējums, daļas svērtas pēc ietaupījuma apjoma.

EKONOMIKAS AKTIVIZĒŠANA · 2027 → 2030 · SEŠAS JOMAS

Sociālo partneru priekšlikumi: ātrāki lēmumi, lētāka enerģija, vairāk kapitāla

Priekšlikumi sagrupēti sešās jomās; katrā norādīts spilgtākais piemērs ar izmērāmu mērķi vai termiņu.

PRIEKŠLIKUMI

37

no sociālajiem partneriem un ekspertiem, sešās jomās

KONKRĒTI PASĀKUMI

25

priekšlikumi apvienoti pasākumos

SAISTOŠS TERMIŅŠ VALSTS LĒMUMAM

9 pasākumi

no 24 stundām (uzņēmuma reģistrācija) līdz 12 mēnešiem (pieslēgums)

JOMA · PRIEKŠLIKUMI		SPILGTĀKAIS PIEMĒRS	
Kapitāls un finansējums	11	20%	**Pensiju 2. līmeņa aktīvi — Latvijas uzņēmumos un infrastruktūrā** caur ALTUM kapitāla fondu fondu
Jaunā ekonomika	8	0,7% no IKP	**Uzņēmumu ieguldījumi pētniecībā un attīstībā līdz 2030. gadam** nodokļu kredīts un viena pētniecības finansēšanas aģentūra
Eksports un investīcijas	7	90 dienas	**Atļauja stratēģiskam investīciju projektam ar saistošu termiņu likumā** ja valsts termiņā neatbild, “klusēšana nozīmē piekrišanu”
Enerģētika	6	≤12 mēn.	**Pieslēgums jaunai ražotnei un atjaunīgās enerģijas projektam** elektroenerģijas izmaksas rūpniecībai 2029. gadā — ne virs Baltijas vidējā; ilgtermiņa līgumi (PPA) ar ALTUM garantiju
Cilvēkkapitāls	3	−5%	**Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars līdz 2030. gadam** bezdarbnieka pabalsts sasaistīts ar darba pieņemšanu; Darba likuma grozījumi
Uzņēmējdarbības vide	2	−1 mljrd. €	**Administratīvā sloga līdz 2028. gada beigām** “viena jauna prasība — divas atceltas”; konkurētspējas pārbaude tiesību aktiem

Lielākā daļa priekšlikumu ir par ātrākiem valsts lēmumiem, vienkāršākiem noteikumiem un privāto kapitālu, nevis par budžeta naudu.

Avoti: sociālo partneru un ekspertu priekšlikumi ekonomikas aktivizēšanai (apkopojums 09.11.2026.): 37 priekšlikumi apvienoti 25 pasākumos; joslas — priekšlikumu skaits jomā. Mērķi un termiņi — priekšlikumu redakcijā; nodokļu atvieglojumiem (piem., pētniecības nodokļu kredītam) vajadzīga fiskālā aploksne.

ES FONDI UN ATVESEĻOŠANAS FONDS · 2025 → 2035 · FM INDIKATĪVS BUDŽETA IZDEVUMU SCENĀRIJS, MILJ. EUR

ES fondu tukšais periods: 2027.–2031. gadā iztrūkst 2,7 mljrd. EUR

FM scenārijs pieņem, ka 2028–2034 perioda VRP plānu apstiprina jau 2028. gada sākumā un programmas uzsāk iespējami ātri. Pat tad plūsmā ir kritums.

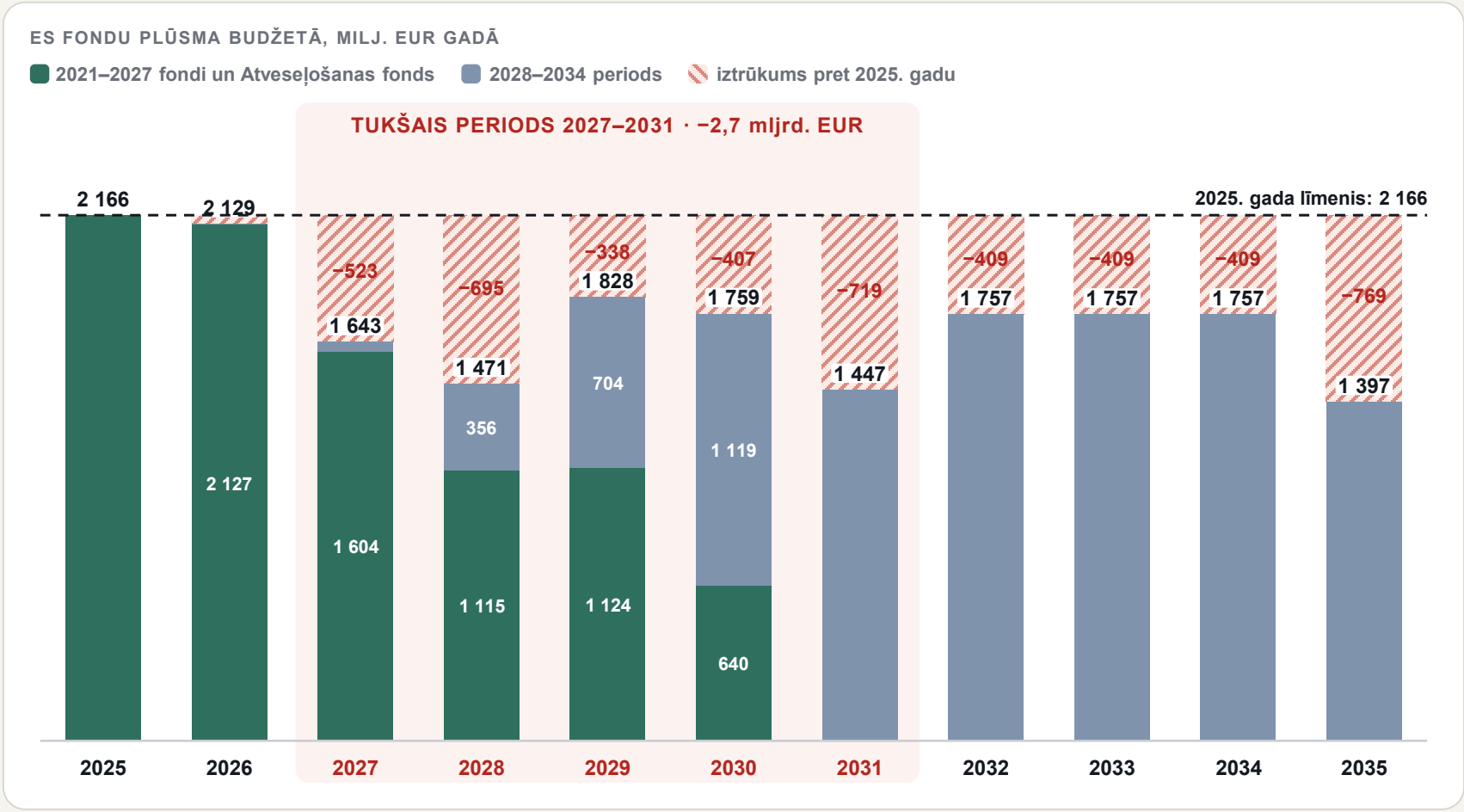

ZEMĀKAIS PUNKTS — 2028. GADS

−32%

2 166 → 1 471 milj. EUR pret 2025. gadu

IZTRŪKUMS 2027–2031

~2,7 mljrd. €

kopā pret 2025. gada līmeni; arī pilnā jaudā jaunais periods ir par ~0,4 mljrd. € gadā mazāks

AIZPILDĪT: ATTĪSTĪBAS FONDS

~6 mljrd. €

ko fonds var iepludināt ekonomikā, aizņemoties 1,5 mljrd. € un piesaistot banku un partneru kapitālu

No 2027. gada ES fondu plūsma krītas, un līdz 2031. gadam iztrūkst ~2,7 mljrd. EUR. Šis investīciju caurums jāaizpilda ar jaunām investīcijām no Attīstības fonda.

Avoti: FM indikatīvs budžeta izdevumu scenārijs (AF, 2021–2027 un 2028–2034; 2028–2034 VRP plāns apstiprināts 2028. g. sākumā). 2021–2027: KP, HOME, atbalsts maznodrošinātajiem, lauksaimniecība (t. sk. tiešmaksājumi), Atveseļošanas fonds; 2028–2034: 9,3 mljrd. EUR + ~10% VB līdzfinansējums = 10,3 mljrd. EUR, t. sk. Sociālā klimata fonds 2026–2032 (MK 19.05.2026.). Iztrūkums — pret 2025. gada līmeni. Attīstības fonds — darba grupas priekšlikums.

VALSTS ATTĪSTĪBAS FONDS · LIELĀ BILDE · VALSTS KAPITĀLSABIEDRĪBAS, MILJ. EUR

Viens īpašnieks, divas kabatas: valsts uzņēmumi kļūst par izaugsmes dzinēju

Akcionārs: Finanšu ministrija · neatkarīga padome (4 no 5) · ziņojums Saeimai

1 Turējuma kabata · profesionāls īpašnieks

VAS	TURĒTĀJS ŠODIEN	NETO PEĻŅA	KAPITĀLA VĒRTĪBA
Latvenergo	EM	208,1	2 274
LVM	ZM	170,6	2 578
AST	KEM	42,4	1 073
LMT	EM	33,4	632
Tet	EM	20,6	536
VNĪ	FM	1,6	275
Latvijas Loto	FM	11,6	201
Kopā		**488,3**	**7 569**

Kontrole paliek valstij · mazākuma akcijas biržā iespējamas · dividendes turpina nonākt budžetā. Nākamie viļņi: Rīgas lidosta, Latvijas Pasts, Altum.

2 Attīstības kabata · enkurieguldītājs

NENODROŠINĀTĀS OBLIGĀCIJAS 2027

1,5 mljrd. € ~5 gadu termiņš

pret **~7,6 mljrd. €** aktīvu bāzi (~20%)

KUR IEGULDĪS

- **Mājokļi**
- **Aizsardzības ražošana**
- **Ekonomikas attīstība un robotizācija**

Nodalīts kapitāls · katram ieguldījumam izejas plāns (IPO 3–5 g.) · privātā kapitāla svira ≥1:1

Septiņi valsts uzņēmumi vienā fondā — ~7,6 mljrd. EUR vērtībā — ļauj piesaistīt 1,5 mljrd. EUR aizņēmumu veidā.

Pieņēmumi: VAS rādītāji — pēdējie 12 mēneši līdz 2026. g. 1. pusgadam, milj. EUR; kapitāla vērtība — vidējais novērtējums. Aktīvu bāze ~7,6 mljrd. EUR — tikai 7 VAS (bez Rīgas lidostas, Latvijas Pasta, Altum). Modeļi: Temasek, Solidium, SDH, ÖBAG, ISIF.

ATTĪSTĪBAS FONDS · ATTĪSTĪBAS KABATA · KUR AIZIET 1,5 MLJRD. EUR

Trīs virzieni, kur privātais kapitāls viens pats neienāk

~600 milj. €
Dzīves telpa

~150 milj. €
Aizsardzība

~450 milj. €
Ekonomikas akcelerācija un robotizācija

1 Mājokļi

Mājokļi reģionos: Altum kapitāls → garantijas bankām → ~2 mljrd. € kredītu, 6–8 tūkst. jaunu mājokļu, koka ēkas.
Energoservisa (ESCO) renovācija ar Rīgas Siltumu un Rīgas namu pārvaldnieku: bez iedzīvotāju kredīta, rēķins ~tāds pats → ~1 150 ēkas → IPO.

~2,9 mljrd. €
ekonomikā

2 Aizsardzības ražošana

Valsts aizsardzības korporācija (VAK) kā nacionālais čempions: kopuzņēmumi ar ārvalstu ražotājiem, intelektuālais īpašums Latvijā.
Aizsardzības riska kapitāls ~50 milj. € zem VAK (SmartCap Defence paraugs), VAK opcija. Inovāciju iepirkums.

~0,3 mljrd. €
ar partneru kapitālu ≥1:1

3 Ekonomikas attīstība un robotizācija

Uzņēmumu attīstība un iegādes: + institucionālie ieguldītāji 500 milj. € → 2 mljrd. € pakete, ~50 iegādes (sarežģītais eksports). **10 gadu kredīti:** + Altum obligācijas → ~120 eksportētāju. PPP jaunuzņēmumi

~2,8 mljrd. €
ekonomikā

Kopā trīs virzieni: **~1,2 mljrd. €** fonda kapitāla → **~6,0 mljrd. €** ekonomikā (2,9 + 0,3 + 2,8 · svira ×5)

~300 milj. €
Rezerve

Rezerve (nav ieguldīta): likviditāte obligāciju procentiem un refinansēšanai, Altum kapitāla buferis garantijām. Kopā ar virzieniem — **1,5 mljrd. €** obligāciju.

Fonda ~1,2 mljrd. EUR kopā ar banku, institucionālo ieguldītāju un partneru kapitālu dod ~6 mljrd. EUR ekonomikā.

Pieņēmumi: summas indikatīvas. Svira: mājokļu garantijas 300 milj. → ~2 mljrd. kredītu (garantija sedz ~15–20% kredīta); ESCO 300 pašu kapitāls + 600 kredīti = 0,9 mljrd.; aizsardzība 150 + partneri 1:1 = 0,3; uzņēmumu attīstība un iegādes 250 + institucionālie ieguldītāji 500 + parāds 1 250 = 2,0; robotizācijas kredīti 200 + Altum obligācijas 400 + uzņēmumi 200 = 0,8. Rezerve 300 milj. netiek ieguldīta.

KOPSAVILKUMS · 2027 → 2030 · IZDEVUMU SAMAZINĀJUMS UN ATTĪSTĪBAS FONDS

Valsts finanšu un ekonomiskās izaugsmes sakārtošana ir ļoti izaicinošs un ambiciozs mērķis

Divi instrumenti, kas strādā kopā: izdevumu samazinājums un Attīstības fonds.

IZDEVUMU SAMAZINĀJUMS

2,9 mljrd. €

Mērķa ietaupījums četros gados

1,3–1,7% no IKP katru gadu; lielākā daļa skar pašu valsti

ATTĪSTĪBAS FONDS

~6 mljrd. €

Investīcijas ekonomikā

aizņemoties 1,5 mljrd. €, kopā ar banku, institucionālo ieguldītāju un partneru kapitālu; aizpilda ES fondu tukšos gadus

+1,7%

Paātrina izaugsmi

IKP 2030. gadā par ~1 mljrd. € lielāks nekā bez fonda; no 2031. gada — eksporta fāze

+0,8 mljrd. €

Jauni ienākumi budžetā

nodokļos 2027–2030; 2030. gadā ~310 milj. € gadā

DEFICĪTS PIRMS UN PĒC PASĀKUMIEM, MILJ. EUR GADĀ

Pasākumi kopā 2027–2030: **~3,7 mljrd. EUR**

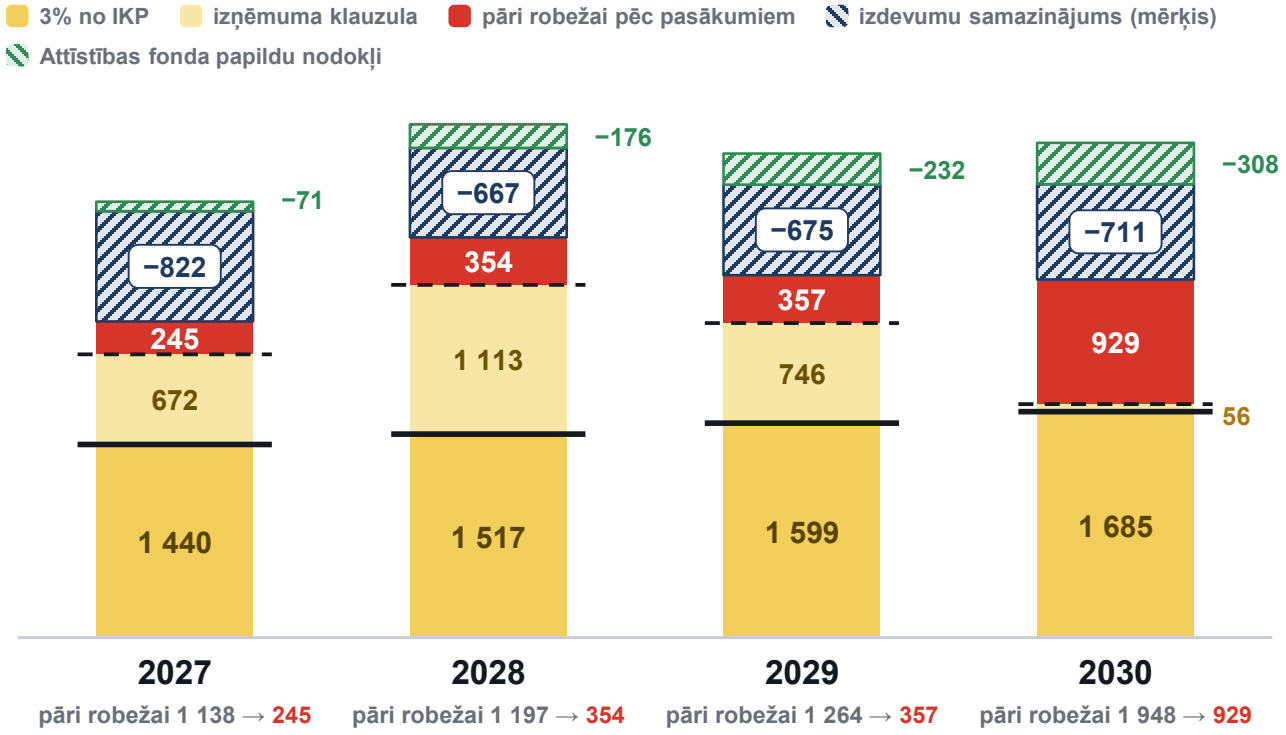

Šobrīd nav paredzēts palielināt būtiskos nodokļus. Valdība darīs visu, lai sakārtotu valsts finanses un paātrinātu ekonomikas izaugsmi.

Avoti un aprēķins: izdevumu samazinājums — mērķa apjoms, 11.–12. slaids (FM budžeta izvēļu reģistrs); Attīstības fonds — 15.–16. slaids un fonda bāzes modelis: IKP +221 / 550 / 724 / 961 milj. EUR, nodokļi 32% no papildu IKP; IKP — FM prognoze (30.06.2026.); ES fondu iztrūkums — 14. slaids; deficīts, 3% no IKP un izņēmuma klauzula — 9. slaids (FM). Pieņemts: fonds ir ārpus valdības sektora (Eurostat kritēriji), tā procentus sedz VAS peļņas pieaugums. Nav iekļauts: griezienu ietekme uz nodokļiem (−90–130 milj. EUR gadā, 11. slaids) un darba vietu pieaugums (7.–8. slaids).

KUR GRIBAM NONĀKT **2030**

Ja nopelnīsim vairāk, varēsim griezt mazāk

Spēcīgāka ekonomika
caur sarežģītāku eksporta preču ražošanu, robotizāciju, jaunajām AI un digitalizācijas iespējām

↓

Nopelnām vairāk

↓

Budžetā vairāk ieņēmumu

↓

Mazāk jāgriež

↓

Bez būtisko nodokļu celšanas

REĀLĀ IZAUGSME GADĀ
kā 2018. gadā — pēdējā labajā gadā

2,1% → **4 %**

DARBAVIETAS
+26 tūkst. — atpakaļ 2018. gada līmenī

883 tūkst. → **909 tūkst.**

ĀRVALSTU INVESTĪCIJAS GADĀ
LIAA projekti; 2025. gadā — rekords 1,01 mljrd. €

1 mljrd. € → **2 mljrd. €**

ATTĪSTĪBAS FONDS MOBILIZĒ KAPITĀLU EKONOMIKĀ
aizņemas 1,5 mljrd. €, ar privāto kapitālu — 6 mljrd. € investīcijās; IKP 2030. gadā +1,7%

1,5 mljrd. € → **6 mljrd. €**

DEFICĪTS PĀRI ES ROBEŽAI
2030. gadā — valsts finanses ES noteikumu robežās

1,9 mljrd. € → **0**

Avoti: reālā izaugsme un darba vietas — 6.–8. slaids (FM pēc CSP datiem; CSP darbaspēka apsekojuma dati); ārvalstu investīcijas — LIAA piesaistītie investīciju projekti (2025: 31 projekts, 1,01 mljrd. €; 15.01.2026); Attīstības fonds — 15.–16. slaids; deficīts — 9. slaids (FM, 2030. gadā pāri ES robežai 1 948 milj. €). 2030. gada mērķi — darba grupas priekšlikums.

Gudrāka valsts

1. **Izšķērdībai — nē**
   katram eiro jābūt lietderīgam;
   ja nav — tēriņa nebūs

2. **Jauns likums — viens liekais ārā**
   katrs jauns regulējums aizstāj kādu novecojušu

3. **Mazāk birokrātijas**
   samazinām ierēdniecību, kur
   tā dublējas vai ir neefektīva

4. **Ātra, digitāla valsts**
   lēmumi dienās, nevis mēnešos —
   ar AI un digitāliem pakalpojumiem

Stiprāka Latvija

5. **Drošība — prioritāte Nr. 1**
   armija, iekšlietas un robeža — vispirms

6. **Drošību ražojam paši**
   aizsardzības industrija —
   darba vietas un eksports

7. **Enerģētiskā neatkarība**
   sava, droša un konkurētspējīga enerģija

8. **Kultūrai — jā**
   kultūra mūs vieno un dara stiprus

Vairāk iespēju

9. **Iespēja ikvienam, kam deg acis**
   atbalsts tiem, kas grib darīt, radīt un augt

10. **Ārpolitika strādā ekonomikai**
    katru vizīti un lēmumu vērtējam
    caur ekonomikas prizmu

11. **Lielie projekti investoriem**
    LIAA sagatavo Latvijas projektu portfeli,
    premjers to piedāvā ārvalstu līderiem

12. **ES fondi — atdevei, nevis apguvei**
    ieguldām tur, kur nauda atgriežas ar uzviju

Strādāsim gudrāk un Latvija augs ātrāk!

Gudrāka valsts

Stiprāka Latvija

Vairāk iespēju